

УДК 379.8 (4/9)

Старший викладач **Успенська Т. О.**

Кафедра основ архітектури та архітектурного проектування
Київський національний університет будівництва та архітектури

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДИТЯЧИХ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗОН ТА ЦЕНТРІВ ДОЗВІЛЛЯ В ТОРГОВО-РОЗВАЖАЛЬНИХ КОМПЛЕКСАХ ВЕЛИКИХ МЕГАПОЛІСІВ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розглянуті питання основних тенденцій розвитку дозвілля та відпочинку дітей у великому мегаполісі та шляхи виникнення нових закладів дозвілля, їх особливості розвитку та впливу на дітей та підлітків. А також історичні та економічні передумови, соціальні та містобудівні чинники, що впливають на тенденції розвитку дитячих закладів дозвілля в Україні.

Ключові слова. Дозвілля дітей у великому мегаполісі, торгово-розважальні центри, дитячі розважальні зони та ігрової кімнати для дітей, зони розваг, фуд—корт, комунікаційно-рекреаційний простір, багатофункціональні комплекси, дитяче кафе, дитячі атракціони, дитячий розважальний комплекс

Актуальність. Велике місто — це насамперед великі питання з точки зору існування. Поруч з дорослими народжуються та зростають діти. Дозвілля дітей у великому мегаполісі не тільки складне, але і дуже специфічне, бо впливає на формування світогляду, на становлення особистості. Велику роль у житті дитини грає дозвілля. Вільний час дітей у великому мегаполісі може бути організоване по-різному. Вдома біля екранів телевізора, на дитячому майданчику чи в найближчому торгово-розважальному центрі. Питання розвитку дитячих комплексів дозвілля та розміщення дитячих розважальних зон у торгових центрах з метою привернення уваги великої кількості покупців і особливо дітей не може не хвилювати.

Новизна. Недостатня вивченість проблеми типологічної та архітектурно-просторової організації дитячих закладів дозвілля зумовили необхідність розгляду нових тенденцій у методиці їх проектування, функціональному зонуванні, плануванні та архітектурно-композиційному моделюванні. Дитячі заклади дозвілля і дитячі ігрові зони у великих торгових центрах є предметом індивідуального проектування, і його композиція цілком визначається автором. Але в процесі творчості архітектор неминує керується системою загальних композиційних принципів проектування, конкретних прикладів практики, що складаються на основі узагальнення. Ці загальні композиційні закономірності і є стильовими ознаками архітектури сучасного покоління розважальних комплексів.

Мета. Виявити особливості комплексного впливу різноманітних чинників на формування і розвиток дитячих закладів дозвілля.

Завдання. Для досягнення поставленої мети необхідно розглянути складові історичних та економічних передумов, соціальних та містобудівних чинників та визначити особливості їх комплексного впливу на формування дитячих закладів дозвілля.

Головним фактором, який вплинув на розвиток і формування дитячих закладів дозвілля був історично-соціальний чинник. У дев'яності роки, коли почався процес розбудови суспільства та швидкого поступу приватного підприємництва, розвиток дитячих закладів дозвілля отримала зовсім інший напрямок. Досить стійкі моделі центру дозвілля та відпочинку, які були визначені у вітчизняній практиці протягом ХХ століття: клуб, будинок культури, палац культури, культурний центр, не отримали свого подальшого розвитку. Почали виникати інші форми закладів дозвілля: торгово-розважальні центри, тематичні розважальні комплекси, тематич-

ні парки, аквапарки, тематичні бари і ресторани та сімейні розважальні центри. Наведені вище заклади дозвілля виникли з комунікаційно-рекреаційного простору громадських та торгових комплексів. Такі простори об'єднували підприємства та заклади у цілісну архітектурно-просторову систему та стали функціонально-планувальною основою громадських і торгових комплексів. Інформаційно-розподільчий простір об'єднав функціональні зони громадських будівель та торгових комплексів. Зони короткочасного перебування дітей, зона відпочинку та розваг та видовищна зона стали домінуючими у великих торгових та громадських комплексах і трансформувалися в самостійні великі розважальні центри для дітей та підлітків. Де б не були пішохідні потоки, вони завжди будуть утворювати навколо себе зони обслуговування та відпочинку, які потім об'єднуються і отримують свій подальший розвиток як багатофункціональні комплекси.

Ще один чинник, який впливає на формування дитячих розважальних закладів, полягає в тому, що для проектування даних закладів сьогодні немає ніяких норм та розробок по містобудівній та архітектурно-планувальній організації. Ще немає визначення розважальним центрам та багатофункціональним комплексам в Україні.

Ще один чинник, який впливає на формування дитячих розважальних зон у торгово-розважальному центрі є те, що на сьогодні важко знайти торгово-розважальний центр, який би не мав дитячої розважальної зони та ігрової кімнати для дітей. Це зручно для батьків і стало необхідною умовою для сімейного відвідування торгово-розважального центру. Отже, чим більше потреб членів сім'ї можуть задовольнити в торгово-розважальному підприємстві, тим більше будуть відвідувати покупці торговий центр. Тому і зростає попит на влаштування розважальної зони та дитячого розважального центру в торгівельному закладі.

Стрімке будівництво нових торгово-розважальних центрів є ще одним містобудівним чинником, котрий впливає на формування і розвиток дитячих закладів дозвілля в Україні. Тільки у 2013 році в місті Києві та його околицях заплановане відкрити ще шість торгово-розважальних центрів загальною площею 93 910,00 м². Площа розважальних зон буде сягати до 39 696 м². Крім кінотеатрів і ресторанів, у деяких комплексах з'являться нові для Києва розваги для дітей та підлітків. Так в Art Mall планують відкрити парк професій, де дітей будуть вчити заробляти і витрачати гроші, в E-95 Outlet Centre будують парк з озером, яке взимку буде слугувати

катком, а в ТРЦ Respublika буде парк розваг з американськими гірками і колесом огляду.

Ще одним чинником розвитку дитячих розважальних зон та центрів дозвілля, є збільшення обсягів нових проектів торгово-розважальних центрів, які розроблені індивідуально під замовника, з парком розваг, зі своєю легендою, художнім оформленням та нестандартними атракціонами, і як наслідок постійне зростання зони розваг в торгових центрах. Яскравим прикладом ефективності розважальної зони є ТРЦ «Караван». У зону розваг ТРЦ «Караван» входить єдина в Україні професійна закрита льодова ковзанка площею 1 113 м², вісім ресторанів швидкого харчування, дитячий розважальний центр площею 1527 м², кінотеатр на п'ять залів, це 1,2 тис. посадочних місць, боулінг — 10 доріжок, казино, комп'ютерний клуб, салон краси, солярій, японський ресторан, спортивний ресторан — гриль та кілька кав'ярень. Середня відвідуваність у будній день торгово-розважального центру складає близько 25 тис. осіб, у вихідний — 45–50 тис. осіб. Сьогодні у Києві ведеться будівництво ще 15 торгово-розважальних центрів загальною площею близько 1 млн. м². До 2015 року ще з'являться нові проекти, істотно збільшиться і площа нових розважальних центрів. Загальна площа торгово-розважальних центрів, відкриття яких вже відбулось в 2009–2011 роках, сягає 50–60 тис. м² і більше. У цілому за 2013 рік, кількість площ у торгово-розважальних центрах у Києві має зрости на 74% — до 1,11 млн м² та площа розважальних зон теж істотно збільшиться.

Ще однією тенденцією розвитку дитячих розважальних зон та центрів дозвілля знаходиться в соціальній сфері розвитку нашого суспільства. На сьогодні традиції відвідування торгово-розважальних центрів у нашій країні тільки формуються, тому що це новий формат послуг, який виник не так давно. Але як показує досвід економічно розвинених країн, люди проводять в торгово-розважальних комплексах значну частину вільного часу, у розважальній зоні і на фуд-корті. Вибір розважальної зони для дітей іноді може грати головну роль при виборі торгового центру. Наскільки відвідування буде комфортним для сімей з дітьми, а це більшість покупців, залежить від якості та рівня розважальної зони. В останні роки стало дуже популярним проводити дитячі дні народження в зонах розваг, і батьки вже непогано орієнтуються не тільки в товарній пропозиції найближчих торгових центрів, а й у розвагах, пропонувані дітям.

Типи та рішення розважальних зон у торгових центрах, це ще один чинник, який впливає на розвиток дитячих закладів дозвілля. Вони можуть бути різні. Найбільш поширені – це невеликі розважальні зони для дітей і підлітків, які займають незначну частину площі торгового центру і пропонують найчастіше ігрову кімнату для маленьких дітей. Або додатково до неї наступний стандартний набір атракціонів: ігрові автомати для дітей: симулятори гонок, ігор, аерохокей, качалки, телевізори, дитяче кафе, комп'ютери. Другий, поширений, варіант, коли в торговий центр сідає мережевий оператор розважальних комплексів. На перший погляд, ім'я мережевого оператора не принципово, всі вони пропонують дуже схожі розваги і для дітей, і для дорослих. Крім стандартного вище переліченого набору, вони можуть пропонувати: боулінг, віртуальний боулінг, симулятори та віртуальні ігри, Q-ZAR, дартс, спорт бар та ін.

Сьогодні в торгово-розважальних комплексах активно розвиваються мережеві розважальні оператори. У містах, де вже діють декілька торгово-розважальних комплексів, постає проблема одноманітності розваг. Щось нове на ринку розваг може з'явитися з розвитком цифрових та інтерактивних технологій, наприклад, інтерактивне кіно, інтерактивні симулятори, мережеві інтерактивні ігри з високою якістю «віртуальної реальності», це об'ємний звук, ефект простору, ефект присутності.

В українських умовах поки безпрограшно працює така складова торгово-розважального центру як дитячий комплекс Він включає в себе дитяче кафе, дитячі атракціони, дитячу кімнату з розвиваючими іграми. Різноманітності розваг насамперед для дітей у містах ще дуже і дуже мало. Цілком природно, що для ігрових дитячих кімнат у торгових центрах відводяться ізольовані приміщення, але іноді дитячі платні атракціони та ігрові автомати можуть знаходитися прямо у фойє або навіть у торговому залі, і батьки повинні знаходитися поряд з дитиною, поки він грає. Тому дитячі розважальні центри намагаються розташовувати поруч з ігровою зоною, дитячі атракціони та фуд-корт, для того щоб батьки, очікуючи на дітей, посиділи поруч та відпочили. Якщо ж дитячі атракціони розміщені прямо в торговому залі, то батьки можуть поруч вибирати товари. Іноді торгово-розважальні центри мають розважальну зону, розраховану на відвідування батьками та дітьми. У такому випадку обидві зони звичайно розташовані поруч, і батьки і діти бачать один одного.

Завоювати прихильність школярів — це завдання не з простих. Школярам потрібні ігри складніші й азартніші, і грати з малюками їм вже не до вподоби. Отже, торгово-розважальні центри встановлюють для школярів ігрові автомати або комп'ютери з іграми і виходом в Інтернет. Це, звичайно, подобається майже всім хлопцям і дівчатам, але батьки нерідко ставляться до них не схвально. Але без винятку всі діти і батьки люблять дивитися кіно. Саме тому, сильним магнітом в будь-якому торгово-розважальному центрі стає мультиплекс. Мультиплекси є одними з найпопулярніших серед дітей та підлітків розваг, як для дітей, так і для всієї сім'ї. Багатозальні кінотеатри дозволяють одночасно демонструвати і дитячі мультики, і сімейні фільми, і бойовики.

Висновок. Проаналізувавши вплив різноманітних чинників на формування та розвиток дитячих розважальних зон та центрів дозвілля в торгово-розважальних центрах, були виявлені складові фактори та визначено особливості їх комплексного впливу на формування і розвиток дитячих закладів дозвілля. Нині йде активний розвиток торгово-розважальних центрів. Багато з'явилося оригінальних і цікавих розважальних зон, як для дітей, так і для дорослих. Іноді всередині торгових центрів працюють розважальні зони зі складними атракціонами, котками, океанаріумами, ска ледромами, центрами віртуальних ігор, концертами живої музики. А поруч з торговими центрами облаштовуються літні парки розваг з атракціонами, анімацією, автодромами або просто майданчиками для відпочинку на повітрі. Розваги і торгівля добре доповнюють і приносять один одному велику користь, у них може бути велике спільне майбутнє. Швидкий темп будівництва торгово-розважальних центрів у місті призводить до виникнення великих за площею розважальних зон для дітей різного віку, а також для сімей і дорослих. Але складова дитячих розваг у центрах більша ніж для дорослих. Чим обумовлена така зацікавленість до дитячих розваг. Насамперед тим, що діти зазвичай приводять до центру всю сім'ю і тим самим підвищують популярність торгівельного центру та його прибутковність. Але дуже мало прикладів того, що на стадії проектування розробляється концепція і тема розважальної зони. Останні приклади будівництва торгово-розважальних центрів Respublika та Sky-moll засвідчують, що тематика і концепція розважальної зони дуже важлива. Тому інвестори з самого початку звернулись до зарубіжних проєктувальників з метою створити проєкт розважальної зони оригінальним та привабливим для відвідування.

Література:

1. Қанаян К. А., Қанаян Р. А., Қанаян А. А. Проектирование магазинов и торговых центров - М., // Юнион-Стандарт Консалтинг, 2005. - 280 с.
2. Бубенцова П. А. Фишка, которая играет // Юнион-Стандарт Консалтинг, – М.: 2005. – 190 с.
3. Қанаян К. А., Қанаян Р. А, Многофункциональные комплексы: Влияние функций на розничную торговлю // Торговое дело, – М. 2007. – 155 с.
4. Ежов В. И., Ежов С. В., Ежов Д. В. Архитектура общественных зданий и комплексов. – К.: 2006 – 374 с.
5. Олейник В. О., Создание уникального торгового центра. // Торговое дело, – М.: 2006. – 5 с.

Abstract. The paper deals with the problems of children's leisure in pain-Shom metropolis and ways of forming new multipurpose leisure shopping centers, particularly their development and the impact on children and adolescents. As well as the historical and economic background, social and urban factors influencing the formation and development trends of children's leisure facilities in Ukraine.

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы проблем досуга детей в большом мегаполисе и пути формирования новых многофункциональных торгово-развлекательных центров, их особенности развития и влияния на детей и подростков. А также историко-экономические предпосылки, социальные и градостроительные факторы, влияющие на формирование и тенденции развития детских учреждений досуга в Украине.

Ключевые слова: торгово-развлекательные центры, коммуникационно-рекреационное пространство, многофункциональные комплексы, детский развлекательный комплекс